

mysterieus levensbeginsel het aanzijn kan geven. Zoodra men echter het door God geschapen beginsel als een complete ziel gaat beschouwen, komt men in conflict met de wetten van de erfelijkheid. Men kan op het terrein van den oorsprong der ziel alleen in gelijkenissen spreken. Dit doen de gewijde schrijvers, als zij den vader van een geslacht een marmerblok noemen, waaruit de nakomelingen zijn gehouwen, met inachtneming van de lijnen die in het marmer van nature zitten. Of ook als zij spreken van een borduursel, dat in 't verborgen gewezen wordt in den moederschoot, en dat niet alleen een kunstenaar onderstelt, maar ook een weefgetouw en materiaal, d.z. de functies van de vader en moeder van het kind in wording.

Niet voorzichtig schijnt het ons toe, om met de heele en halve Traducianen over te gaan tot een werkverdeling tusschen God en de ouders, die het kind doen ontstaan. Dan toch moet men aannemen, dat ieder individu twee zielen in zich vereenigt, de dierlijke en de redelijke ziel, en dat één van deze twee zielen tot stand komt zonder invloed des Geestes of door medewerking des Geestes zoals bij de dieren. Maar dan kan men vragen waarom de hoogere ziel niet op dezelfde wijze tot stand komt als de lagere. Men zal antwoorden, dat de redelijke ziel elementen bevat, die bij de dieren niet voorkomen, en daarom van hooger oorsprong moet zijn. Met dit antwoord zou men genoeg kunnen nemen als de zielkunde nog alle zielsverschijnselen trachtte te verklaren door analyse (ontleding) van werkelijke verschijnselen. Die tijd is echter voorbij, want de structuurpsychologie heeft aan 't licht gebracht, dat de verbinding van zielelementen synthetisch van aard is. Bij de dieren moge een soort van associatie van vage voorstellingen overheerschen, omdat zij blijken gebonden te zijn aan hun omgeving (Umwelt), maar bij den mensch is de bouw ook van het lagere zieleleven een andere. Een emotie is niet alleen een complex van gewaarwordingen, voorstellingen, instinctieve neigingen, en hun expressies, maar ook een beleving van waarden, die ons ik verhoogen of neerdrukken. De vrees van een hond kan zich alleen uiten in vlucht of verberging, maar de vrees van den mensch kan zich ook openbaren in verlegenheid.

De Traducianist laat dus de ouders door teling in het eerste levensbeginsel een reeks van verschijnselen aan den gang zetten, die even ingewikkeld is als de reeks van logische of redelijke verschijnselen, die uitloopen op het zelfbewustzijn.

Alle psychische grootheden zijn echter alleen te begrijpen, wanneer men ze benadert van uit de hoogere eenheid die altijd gegeven is. Onze ziel is een systeem en de afzonderlijke verschijnselen, instincten, erfelijke neigingen en gevoelens moeten in dit licht beschouwd worden. Hier toch staan wij voor een ondoordringelijk mysterie, dat ons noopt te erkennen, dat God een bijzonder leven schept, dat nergens elders in de natuur wordt gevonden.

Den Haag.

LOS.

OPVOEDING EN ONDERWIS

De run op de rijpere jeugd.

Zoo langzamerhand is nu wel tot ons gereformeerde volksdeel doorgedrongen, dat de gereformeerde jeugdbeweging, zooals die zich georganiseerd heeft in den Bond van Jongelingsverenigingen op G. G., den Bond van Meisjesverenigingen op G. G. en den Bond voor Gereformeerde Jeugdorganisatie, omvattende de mannelijke en vrouwelijke gereformeerde jeugd van 12-16 jaar, bestaansrecht heeft.

Minder algemeen wordt alsnog erkend, dat die beweging in dezen tijd bestaansplicht heeft.

Er zijn er, die de klok willen terugzetten. Die alle jeugdorganisatie uit den boeze achten en heel de taak weer willen overdragen naar het gezin.

Maar bij eenig nadenken zal ieder moeten toegeven, dat dit niet meer gaat. Het is onmogelijk, dat het gezin nu nog kan voldoen aan de eischen, die het leven — het gereformeerde leven voorop — in deze tijdsomstandigheden stelt.

De verzwaarde roeping op geestelijk terrein, het verdonkerde aspect op politiek gebied en niet het minst de sociale vraagstukken — het schreeuwt alles om principiële gevormde menschen.

Nimmer dan ook is er meer behoefte geweest aan onze gereformeerde jeugdbeweging dan thans.

Maar — en dat is ook niet te ontkennen — nimmer ook is er dermate een aanval gedaan op hare geleederten, als nu.

Geen wonder. Hier is het werk van den vorst der duisternis. Onze gereformeerde jeugdbeweging is een der hechtste bolwerken, die hem belemmeren den tempel Gods en het altaar en die er in aanbidden (Openbaringen 11:1) stormenderwijs in te nemen.

Voor deze organisatie moet al het andere wijken, in zooverre het geen rechtstreeksche kerkelijke arbeid betreft. De rechtstraadsche vorming

tot belijdende leden in het catechetisch werk domineert.

Daarnaast heeft ons jeugdwerk zijn afgebakend, welomschreven terrein om aanvullend en steunend met gezin en kerk samen de geestelijk-zedelijke opvoeding te voltooien.

Maar wat ziet men nu?

Dit, dat allerlei organisaties de jongelui komen opeischen.

Voor al in de grootere plaatsen.

Daar is een wedloop om toch maar beslag op hen te leggen. Een ware run. Er zijn ouderen, die dat probeeren op het terrein der lichamelijke opvoeding. Die deze zelfs in feite boven de geestelijke vorming stellen, ook al betuigen ze u mischien, dat ze de principiële vorming primair achten.

Anderen meenen, dat sociale vorming nummer één moet zijn. Derhalve organiseert men clubs voor deze studie. En men ontziet zich niet de Geref. Jeugdbeweging er een adering voor toe te dienen. Die kan wel wat bloed missen.

Daar zijn derden, die al sinds eenige jaren de politieke vorming bovenaan plaatsen. Die de staatkundige scholing in de J. V. onvoldoende achten. En weer kost het den Bond eenige percentages.

Al deze verschijnselen zijn betreurenswaardige teekenen. Ze zeggen ons, dat we hoe langer zoo meer bezig zijn de centrale gedachte, dat Gods Woord alle levenssterren bestrijkt en van normen voorziet, te verdoezelen. Vandaar ook, dat op de J. V. de Schriftstudie meer en meer bezwaar ontmoet, omdat de jongeman van het heden veel te oppervlakkig is om op de dingen eingehend in te werken.

Toch zat er in de concurrente vereenigingen tot heden een principiële gedachte. Ook hier stond dikwerf geestelijke scholing voorop.

Doch in den laatste tijd komen organisaties op, die m.i. funest zijn voor de gezonde geestelijke ontwikkeling van ons gereformeerde volksdeel.

En dan denk ik niet aan zang-, geheelonthouders-, gymnastiek-, reciteer-, schaak-, dam-, tennis-, hockey-, voetbal-, korfbal-, wandel- en reisverenigingen (U vult zelf wel het rijtje verder aan, want we zijn er nog niet) — maar aan de semipolitieke vereeniging als de Oranje-garde b.v.

Er dreigt n.l. het groote gevaar, dat deze beweging de levenssappen aan de Geref. Jeugdbeweging gaat onttrekken. Ik zou u gevallen kunnen noemen, waarin de meisjesvergaderingen geen leden krijgen op den avond waarop deze vereeniging haar samenkomsten houdt.

Het is ook alles veel aantrekkelijker. Stel u voor: Een mooi pakje, een publiek demonstreeren met vaandel en corps, leuke avonden, waarbij afwisseling te over. En dan je liefde voor Oranje te mogen uitjuichen, op dezelfde wijze als de Duitse jeugd haar „Heil Hitler!“ mag jauchzen — dat is toch maar wat, niet waar?

Dat vormt kerels. Mannen met durf en moed. En zet daartegenover nu eens dat saaie pietluttige gedoe van de J. V. en M. V.

Zitten die oude-jonge-mannetjes over dufriekende Bijbels gebogen.

Tobben die frissche jonge meisjes met de problemen uit Schrift en Belijdenis.

Voelt u het? Niet?

Nu, ik dan wel. Ik zie hier de poging om het Koninkrijk Gods te doen komen met uiterlijk gelaat.

Ik heb hier vroeger eens uiteengezet, dat ik dat uniformjes-gedoe haat, omdat ik het een verderf vind voor onze jeugd. Niet, dat ik antimilitarist ben. Het oorlogsuniform is geen spel.

Maar hier wordt gespeeld met de neigingen in onze jonge menschen te demonstreeren met hun „stolze Ich“.

Doch de voormannen dezer beweging vergeten één ding en dat is dit: Als je principiële mannen en vrouwen wilt vormen, geschiedt dat niet met armgymnastiek van „Hou Zee“ of „Oranje boven“, maar alleen door de rustige, moezame j-a-r-e-n-l-a-n-g-e innerlijke scholing op het opvoedingsinstituut, dat K.V., M.V. en J.V. op G.G. heet.

Dat is opbouw, verdieping en versterking. Die scholing heeft ons de mannen en vrouwen gegeven, die nu met hand en tand de zuivere gereformeerde lijn trachten vast te houden.

Maar dezelfde menschen, die nu „Oranje boven“ brullen of „Hou Zee“ gillen, roepen over eenige jaren met hetzelfde élan: „Leve de revolutie“, enkel en alleen omdat hier oplegwerk is en niet de resultaten van karakteropbouw en geestesvorming.

Waarlijk, het is tegenwoordig geen sinecure gereformeerd te zijn. Het feit, dat er predikanten zijn (die toch leiders moesten zijn), welke zich vooraan plaatsen bij deze dingen — mogelijk uit angst „zielen“ te verliezen — zegt genoeg.

Laten we toch durven neen zeggen in dezen tijd. Laten we toch durven verliezen.

Eens zat ik aan het ziekbed van Dr Hania, dat zijn sterfbed zou worden. Toen zeide hij dit onvergetelijke:

„Je moet niet bang zijn te verliezen. Jezus kon ook discipelen genoeg krijgen. Maar Hij stelde het dilemma zó scherp, dat als gevolg er slechts twee overbleven. En daaronder zat nog een duivell. Toen bleven er maar elf over.“

En tot die elf zegt Hij: Willt gij ook niet heengaan? Hij laat ze nog vrij. Hij wil geen reclame-meelopers. Alleen zij, die zeggen: Heere, tot wij zullen we heengaan. Gij hebt de woorden der eeuwigen levens, die worden apostelen.

Met die elf is Gods Koninkrijk gebouwd. Ellendige visschers. Maar innerlijk geprepareerd.“

Zoo nu bezie ik onze kans op behoud. Willen we in de toekomst onze waarachtige Gereformeerde levenshouding handhaven, dan zullen we al het terug moeten tot het principiële Verbondsleven.

Men leze toch de circulaire door de Bondsbesturen aan de Kerkeraden gezonden. Men begrijpe. Men doe er naar.

N. a. Z.

J. E. KOR.

BRIEF UIT AMERIKA

Een Methodist wordt Barthiaansch.

Dr Edwin Lewis was methodist, is methodist en blijft methodist. Dr Lewis was Arminiaan, is Arminiaan, en blijft Arminiaan. Dr Lewis was vrijzinnig, is rechtzinnig, en blijft vrijzinnig. Kan dat? In Nederland misschien niet, maar Nederland is ook een heel klein land. In Amerika kan zulke heel goed. Amerika is ja het land der wonderen of der wonderlijke dingen.

Welnu, in 1934 verscheen een boek dat hier een Römerbrief¹⁾ in het klein is geweest. Een door en door modern Professor verhaalt zijn overgang tot de orthodoxe leer. Hij critiqueert Schleiermacher en Ritschl, en hun Amerikaansche achterneven. Hij spreekt van Openbaring. Hij spreekt van Gods vrijmachtig welbehagen. Hij spreekt van een God die hoog boven het tijdelijke is verheven. Hij spreekt, in kort, in Barthiaansche termen.

Ieder greep dus naar „A Christian Manifesto“, het boek van Dr Lewis. De moderneren hadden hem al verdacht. Hij had al eerder een artikel geschreven dat niet zuiver was naar de overlevering van Ritschl. Men had hem gezegd, dat hij zich aan de „Fundamentalists“ had verkocht. In zijn boek geeft Dr Lewis nu rekenschap van zijn geloof.

Het gevolg was, dat de orthodoxen, althans sommige orthodoxen, hem met open armen hebben ontvangen. In September van 1935 was hij de hoofdspreker op een reeks vergaderingen te Princeton-Seminary. Dr Stevenson, de president van Princeton, heeft ja zijn plannen voor vereeniging van vele kerkengroepen. Hier was een kolffe naar zijn hand. Een methodist, een Arminiaan, voormaals modern, nu als hoofdspreker in een „Gereformeerde“ inrichting. Daartoe heeft Barth meegeholpen.

Al te nauw moet men het natuurlijk niet nemen met de orthodoxie van Dr Lewis. Een letterknecht wil hij niet wezen. De eerste drie hoofdstukken van Genesis zijn wel waar, maar alleen figuurlijk waar. Lewis is evolutionist. Van de schepping weet hij niet. Van den val des menschen weet hij niet. Van „Assen“ heeft hij dan ook niet gehoord. En wat heeft de schepping ook met het Christendom te maken? Trouwens het geheele Oude Testament wordt door Lewis bijna niet in aanmerking genomen. Met de geschiedenis des heils wordt niet gerekend.

Doch dit alles maar terloops.

Wat schrijft Lewis van het Nieuwe Testament? Ook dat moet men met oordeel des onderscheids lezen. Daartoe heeft ons de hoogere kritiek der Schrift veelszins geholpen. Het wereldbeeld van Paulus moet niet letterlijk opgevat. Als Paulus spreekt van engelen en duivelen, weten we natuurlijk wel, dat dit voor ons slechts beeldspraak wezen kan. Het was Paulus er alleen om te doen, de verhevenheid van Christus ons voor te schilderen. Daartoe gebruikte hij het wereldbeeld van zijn tijd. Als gij Paulus' brief aan de Colossensen leest, moogt gij dat wereldbeeld gerust vergeten. Niemand vraagt van u, dat ge dat zult aannemen, zooals het u daar wordt voorgeschilderd. Als gij er dan op wijst, dat in Colossensen 1:16 en 17 de schepping en de voorzienigheid worden geleerd, moogt gij u verzekerd houden, dat dat alles met de groote verhevenheid van Christus niets heeft te maken. Ik geef zijn woorden hier letterlijk weer: „You say you cannot believe all this fantastic speculation about intermediate beings. You say you cannot visualize such a universe as Paul here assumes. Nobody is asking you to do so. That is not the point of the Epistle at all. The message is what counts, not its wrapping. If you wish you may criticize, and even, I suppose, reject the cosmology of Colossians as you may criticize and reject the philosophy of the law in Romans.“ Het wereldbeeld van Paulus alsook zijn „Wijdsbegeerte der Wetsidee“ moogt ge vrijelijk laten varen; dat alles heeft met uw orthodoxie niets van doen.

1) Zoo heette de bekende publicatie, waarmee Karl Barth aanvankelijk geweldigen indruk heeft gemaakt. (Noot van de Redactie.)

U begrijpt z...
niet veel hou...
De waarheid...
is eigenlijk re...
gelijk; Pelagi...
den elk een...
woorden lie...
men mocht...
deren eens n...
tine affirming...
lagius affirm...
both be rig...
Als men nu...
welten der...
dan beide sle...
moest voor...
eigenlijk ma...
het zit hen...
logica.

Maar missc...
aan onze m...
dit alles nie...
zeker wel e...
de waarheid...
hebt het al v...
in 't wargare...
zondigde, is...
Gods genade...
dien men he...
God heeft in...
gelaten, met...
Zijn wezen v...
zijn woorden...
happened to...
something h...
wrote such...
an alien ele...
undergoing...
Als dus C...
heeft, daar...
in den tijd...
verwacht, da...
den hebben...
als wij een...
en houden.

Men zal n...
Lewis was...
is nu ortho...
is niet al t...
sproken...
dox. Dus b...
overduidelij...
verwelkom...
Princeton...
meer naar...
De Hollan...
het nu wel...
verde Werc...
aanbevolen!

Men zal n...
Lewis was...
is nu ortho...
is niet al t...
sproken...
dox. Dus b...
overduidelij...
verwelkom...
Princeton...
meer naar...
De Hollan...
het nu wel...
verde Werc...
aanbevolen!

2) Augustinus...
vermogen en...
kunnen, kan...

Corr...

F. te A. U...
gedeelten (m...
cleer:

„Voor ee...
gemaakt, da...
OVER TE E...
Christ. Geref...
genoemde ps...
ANTI-MILIT...
selen van de...
daan. Ik heb...
toelating gon...
a. Lid der...
de beginselen...
Tot zoover...
schrijft U m...
„Ik heb h...
lingen-confer...
kerken over...
me het slot v...
de conclusie...
aanzien van...
ginselen en...
dat we om-d...
ten doordring...
deze conclus...
ling dat een...
reformeerde K...
Tot zoover...
meening vra...
a. Met de...
voornamelijk...
soe element...
van publieke...
gereformeer...
selvragen, e...
b. Inzake...
met U eens...
constateert...
kan worden...
komen, moet

zij ook niet beo...
il geen reclame...
1: Heere, tot wie...
de woorden de...
ostelen.
bouwd. Ellendig...
smeerd." p. behoud. Willes...
lige Gereformee...
n zullen we alle...
le Verbondaleve...
oor de Bondsbe...
len. Men begrijpe

J. E. KOK.

RIKA

thiaansch.

list, is method...
as: Arminiaan...
Dr Lewis was...
ft vrijzinnig. Ka...
maar Nederland...
merika kan zulk...
nd der wonders

n boek dat lde...
n is geweest. En...
erhaalt zijn over...
riliseert Schleier...
erikaansche ach...
aring. Hij spreekt...
i. Hij spreekt van...
lijke is verheven...
ansche termen...
stian Manifesto...
rnen hadden hem...
een artikel ge...
de overlevering...
t, dat hij zich am...
cht. In zijn boek...
an zijn geloof...
xen, althans som...
n armen hebben...
1935 was hij de...
deringen te Prin...
de president van...
voor vereeniging...
een kolfje naar...
Arminiaan, voor...
cer in een „Gere...
teeft Barth mee-

urlijk niet nemes...
Een letterknecht...
rie hoofdstukken...
alleen figuurlijk...
in de schepping...
enschen weet hij...
ook niet gehoord...
net het Christen...
sheele Oude Test...
niet in aanmer...
is des heils word

uwe Testament...
des onderscheid...
ogere kritiek der...
wereldbeeld van...
svat. Als Paulus...
t, weten we na...
chts beeldspraak...
leen om te doen...
s voor te schilde...
wereldbeeld van...
de Colossensen...
gerust vergele...
t zult aannemen...
schilderd. Als g...
en 1:16 en 17 de...
worden geleerd...
dat alles met de...
is niets heeft de...
r letterlijk weer...
dij this fantastic...
beings. You say...
rse as Paul here...
o do so. That is...
ill. The message...
If you wish you...
e, reject the ex...
ay criticize and...
w in Romans...
sook zijn „Wij...
je vrijelijk late...
orthodoxie niets

vaarmee Karl Barth...
gemaakt. (Noot 2)

U begrijpt zoo langzamerhand wel, dat Dr Lewis niet veel houdt van een systeem van waarheid. De waarheid is anti-confessioneel. De waarheid is eigenlijk relatief. De kerkvader Augustinus had gelijk; Pelagius had ook gelijk. Of liever, ze hadden elk een deel van de waarheid. Ik zal zijn woorden hier maar weer letterlijk afschrijven; men mocht in het kleine Nederland zulke wonderen eens niet gelooven. Lewis zegt dan: „Augustine affirming man's moral incompetency and Pelagius affirming man's moral competency may both be right" (p. 107).²⁾

Als men nu gebonden was aan de ouderwetsche wetten der logica zou men zeggen, dat Christus dan beide sterven moest en toch ook niet sterven moest voor onze zonden. Maar ziet u, het zit hem eigenlijk maar in die nieuwe logica. Of liever, het zit hem maar in de afwezigheid van alle logica.

Maar misschien zou men denken, dat het alleen aan onze menschelijke beperktheid ligt, dat wij dit alles niet kunnen verstaan. God heeft toch zeker wel een alomvattend plan? Voor Hem is de waarheid toch niet relatief? Och neen, gij hebt het al weer mis. Gij zit nog te veel gevangen in 't wargaren van de dogmatiek. Toen de mensch zondigde, is er wat met Gods plan geschied. Door Gods genade is er met God zelf iets geschied. Indien men het in zulke woorden durft uitdrukken: God heeft in zijn wezen een vreemd element toegelaten, met het onvermijdelijk gevolg, dat Hij in zijn wezen verandering moest ondergaan. Hier zijn zijn woorden: „Because of man's sin something happened to God's plan. Because of God's grace something happened to God Himself. If one dare write such words, God admitted into his being an alien element, with the ensuing necessity of undergoing structural reorganization" (p. 170).

Als dus God Zelf geen systeem van waarheid heeft, daar Hij afhankelijk is van wat geschiedt in den tijd, zal het van ons zeker niet worden verwacht, dat wij een systeem van waarheid zouden hebben. Het is voor ons niets dan hoogmoed, als wij een systeem, een belijdenis, willen hebben en houden.

Men zal nu ook het raadsel boven wel verstaan. Lewis was vrijzinnig. Dat is wel duidelijk. Lewis is nu orthodox. Dat is nu ook wel duidelijk. Hij is niet al te orthodox. Hij is figuurlijk gesproken orthodox. Hij is Barthiaansch orthodox. Dus blijft hij nog vrijzinnig. Dat is wel overduidelijk. En toch wordt hij met open armen verwelkomd in een „Gereformeerde" School, te Princeton. Dat is omdat men daar ook steeds meer naar het figuurlijke overgaat.

De Holland-Amerikaans te Rotterdam krijgt het nu wel druk; wie komt er naar de „Betoverde Wereld"? Ik houd mij voor de procenten aanbevolen!

Dr C. VAN TIL.

²⁾ Augustinus met zijn leer van 's menschen zedelijk onvermogen en Pelagius met zijn leer van 's menschen zedelijk kunnen, kan men eigenlijk wel allebei aanvaarden.

F. te A. U schrijft mij een brief, waaruit ik volgende gedeelten (met weglating van plaatselijke bijzonderheden) citeer:

„Voor eenige weken werd van den kansel bekend gemaakt, dat iemand tot onze Geref. Kerk wenschte OVER TE KOMEN welke persoon voorheen lid der Christ. Geref. Kerk was. Nu was het mij bekend, dat genoemde persoon LID DER C.D.U. en bovendien ANTI-MILITARIST is, terwijl hij bovendien de beginselen van de vereeniging KERK EN VREDE is toegedaan. Ik heb op grond van het volgende bezwaar tegen toelating gemaakt:

a. Lid der C.D.U.; b. Anti-Militarist; c. IJveraar voor de beginselen van Kerk en Vrede."

Tot zoover het eerste gedeelte van Uw brief. Verder schrijft U mij nog in het tweede gedeelte:

„Ik heb hier voor me liggen Uw referaat ter Ouderlingen-conferentie in de Classis Rotterdam der Geref. Kerken over „De beginselen der C.D.U." Daar in treft me het slot van Uw rede: „Ten slotte besluit spreker met de conclusie, dat we eigen schuld hebben te belijden ten aanzien van de doorwerking der on-gereformeerde beginselen en de beginselverdoezeling, die er in school, dat we om-der-lieve-vrede-wil het on-gereformeerde lieten doordringen in het gereformeerde leven." Moet ik uit deze conclusie opmaken, dat ook U uitgaat van de stelling dat een C.D.U.'er feitelijk niet meer in onze Gereformeerde Kerk thuis hoort?"

Tot zoover wat ik uit Uw brief citeer. Waar U mijn meening vraagt, antwoord ik het volgende:

a. Met de door U bedoelde passage in de rede heb ik voornamelijk gedacht aan het indringen van barthiaansche elementen in onze beschouwingen, het rangschikken van publieke verdedigers ervan onder „in wijderen zin gereformeerden", aan slappe tucht, juist inzake beginselvragen, etc.

b. Inzake den door U bedoelden man heb ik het met U eens, dat hij, indien vaststaat wat U van hem constateert, door den kerkeraad niet als lid der kerk kan worden aanvaard. Iemand, die tot de kerk wil overkomen, moet haar belijdenis aanvaarden. Mijns inziens

is wat de C.D.U. in haar publieke optreden verdedigt, niet alleen opgekomen uit een algemeene houding, welke de belijdenis der gereformeerde kerken tegenstaat, en in verdere consequenties ertegen in gaat, maar ook in zijn concrete verlangens (met name ten aanzien van antimilitarisme en klassenstrijd) onverenigbaar met art. 36 der Nederlandsche Geloofsbelijdenis, om maar niet meer te noemen. De man in kwestie zou dus, in het gestelde geval, de belijdenis willen aanvaarden, maar bewijst met zijn levensuitingen, dat hij ze feitelijk niet aanvaardt. Daarom kan de kerkeraad hem m.i. niet ontvangen in de kerk, tenzij zijn denken eerst op goede wijze tot rust en eenheid gekomen is. De tucht over kerkleden, die na hun geloofsbelijdenis op de boven aangegeven wijze feitelijk ermee in botsing komen, is een andere kwestie, die eigen moeilijkheden heeft. Hier evenwel geldt het een geval van iemand, die nog geen lid der kerk is. En m.i. hebt U — gegeven natuurlijk de juistheid van de door U verstrekte mededeelingen — Uw plicht gedaan door Uw bezwaren bij den kerkeraad bekend te maken.

Men kan zich van een in details tredend onderzoek ontdoen, door op te merken, dat de beginselverklaring der C.D.U. niet blijkt te eischen van haar leden, wat in strijd is met Gods Woord of de belijdenis. Maar m.i. is dit niet geoorloofd. De C.D.U. heeft zich op verschillende punten vastgelegd, leidende figuren ervan hebben in leidende publicaties gezegd, dat de politiek der C.D.U. met die der S.D.A.P. veelszins parallel loopt. Bovendien moet elke kerkeraad in gevallen als dit erop letten, dat volgens de beginselverklaring der C.D.U. de leden „zich verbinden... te getuigen (met woord EN DAAD) van wat zij in de concrete situatie van dozen tijd zien als de eischen van God ten opzichte van de maatschappelijke, internationale en koloniale vraagstukken". De man in kwestie zal zich dus over deze concrete eischen een concreet denkbeeld hebben gevormd; als men nu — uitgaande van wat de C.D.U. publiceert — hem deze concrete door hem gestelde eischen laat formuleeren (hij heeft zich immers reeds daartoe binnen C.D.U.-verband verbonden) zal aan te toonen zijn, dat ze strijden met de belijdenis. Hetgeen ook van „Kerk en Vrede" geldt.

K. S.

Over de pers.

Nu — alsof er nog niet genoeg gezegd is na de mislukte actie van den kerkeraad van Den Haag-West — enkele broeders weer beginnen, is het goed te letten op wat Ds I. de Wolff schrijft in „Eenschedesche Kb.":

De historie leert ons dat tengevolge van de zonde, de kerk steeds weer dien weg heeft moeten bewandelen, van opgaan, blinken en verzinken; het proces van lenteweelde, zomertijd, herfstinzameling en doodschen wintertijd.

Maar wee ons, als wij het erop aan laten komen, en onze roeping verzaken.

Altijd weer zullen we te letten hebben op de vosjes die den wijngaard verderven willen, en ingeslopen dwalingen bij het eerste begin hebben te stuiten, door polemiek hebben nit te zuiveren, en ook alle krachtig voortwoekerende gifplanten van zondige gewoonten hebben tegen te gaan, waartoe God Zelf aan Zijn kerk ook het middel der tucht heeft geschonken. Terwijl voorts positief de leer moet worden uitgebouwd door verdieping van kennis der Schriften, en, als het goed is, de kerk ook de kracht zal moeten bezitten, om door gestadige uitbouw der belijdenis haar leden ter hulpe te zijn in den strijd van het zeer gecompliceerde leven met zijn nieuwere richtingen en toestanden.

Ds J. D. Wielenga schrijft in „Franeker Kerkbode":

En zoo is er op het oogenblik een campagne tegen Prof. Schilder aan den gang.

Niet de eerste, o neen! Men herinnert zich toch nog wel het besluit van den kerkeraad van Den Haag-West? En nog wel wat meer.

Maar nu, voordat het jaar 1935 ten onder gaat, moet onze pers, de kerkelijke pers, nog even flink tegen den Kamper professor blazen.

Ja, Den Haag-West. Wonderlijk mysterie. Sommigen — niet de minste broeders uit dien kerkeraad — beveren schriftelijk of in een vergadering; het ging niet tegen Schilder, we waren eigenlijk wat geschrokken van een nieuw weekblad. Anderen — ook ik zelf — letten er op, dat Prof. Besselaar, een der vaders des voorstels — juist door dat blad naar voren geschoven werd. Intusschen vervolgt Ds Wielenga:

Hij kift? Hij hakt? hij enz?

Ja, als men roept: vrede, vrede en geen gevaar!

Maar een ander noemt het principiële voorlichting; waarschuw; de Gereformeerde belijdenis handhaven; op de kleinste afwijking wijzen, welke tot zooveel grotere moet leiden enz.

Ds A. M. Boeijsing schrijft in „Haarlemsch Kerkblad":

Ik was zelf niet van plan over dit heibelteje in ons Kerkblad te schrijven. Doch waar zwijgen mijnerzijds zou kunnen worden uitgelegd als toestemmen, acht ik me verplicht er toch iets over te zeggen.

In heel dit reeds maanden lang gaande geding over polemiek in de pers, moet ik gedurig denken aan de wijze regel: fortiter in re, suaviter in modo, dit is krachtig wat de zaak zelf betreft, doch liefelijk wat de wijze aangaat.

Gelukkig de man die deze beide harmonisch weet te verbinden. Deze soort is echter niet dik gezwaard. De meesten hinken over naar één van beide kanten.

En wat nu Prof. Schilder betreft, ook deze is van zekere eenzijdigheid niet vrij te pleiten.

Fluweelen handschoenen heeft hij naast zijn schrijf-

machine niet liggen. Ge vraagt uzelf wel eens af: waarde professor, kon uw houding niet een weinig soepeler wezen, uw schrijfwijze niet wat minder scherp, wat milder zijn?

Doch tegelijk voeg ik er bij: velen weten niet wat soms achter de schermen reeds te voren is gepasseerd, waardoor deze schrijver langzamerhand wel geprikkeld moest worden. En als bij zich dan laat gaan, is het raak.

Iemand als Prof. Waterink zal zich, in zekere weekgevoeligheid, daardoor vast niet zoo spoedig beleedigd gevoelen. Want ik herinner me onder andere nog diens aanpak van Ds Steen: Daar was geen centimeter fluweel bij.

En ook Ds Sikkal lijkt me niet zoo spoedig te moeten klagen over de schrijfwijze van Prof. Schilder, die anderen in verdenking zou brengen.

Want minstens even scherp brengt hij de heele Reformatie met één zin in verdenking.

Hij durft toch te schrijven: „dat ik de wèkelijk-sohe lezing van dit blad gevaarlijk ga achten".

Intusschen stem ik toe dat Prof. Schilder niet altijd geheel voldoet aan de eisch van „suaviter in modo".

Maar we kennen de rangorde van waarheid en vrede. Eerst de waarheid en door haar tot vrede. En ten opzichte van de waarheid is hij bijkans altijd „fortiter in re".

Krachtig, frisch en onverschrokken dient hij de waarheid gelijk hij die met oprechte ziel ziet. Ik zal er hier maar niet meer van zeggen. Doch als a n d e r e n meenen het te moeten opnemen voor degenen die door Prof. Schilder's schrijfwijze geraakt zouden zijn en die voor zichzelf maar moeten oordeelen of aan hun „suaviter in modo" zich altijd ten opzichte der waarheid paart een „fortiter in re", meen ik voor Prof. Schilder in de hoofdzaak van dit geding een goed woord te mogen en te moeten doen.

Ik citeer dit woord, omdat Ds B. van bepaalde kwesties meer weet dan anderen. Voorts voeg ik er aan toe, dat ik den regel: fortiter in re, suaviter in modo... nog nooit juist gevonden heb. „Res" en „modus" gaan samen... bij Dr Kuyper h.v. Na zijn dood heeft men hem in het gedenboek daarom juist geprezen. En verder: de vraag naar een „zoete, zachte manier" bedoelt meermalen: een niet-preciese, niet-duidelijke manier. Men kan duidelijk spreken in wat men zegt, maar verder, vanwege de liefde, erg veel verzwijgen. Dat z w i j g e n is dan: suaviter, suaviter in modo... Maar in het s p r e k e n wordt de manier door de zaak zelf bepaald.

„De Wachter" schrijft:

Toen de hoofdredacteur van „De Heraut" indertijd een polemiek had met Prof. Schilder, heeft hij het bekende schrijven van Den Haag-West aangegrepen om te verklaren, dat hij geen polemiek meer zou voeren met Prof. Schilder. Sommige ondeugende menschen beweerden toen, dat die Haagsche brief Prof. Kuyper bijzonder goed gelegen kwam. Dat laat ik nu echter maar gaan!

Een gewoon mensch zou nu denken, dat „De Heraut" over Prof. Schilder zou zwijgen.

Niet alzoo „De Heraut".

Even later:

Eén vraag slechts wil ik Prof. Kuyper openlijk stellen: „Welk „effect" denkt U, dat uw opschrift en onderschrift hebben zullen ten opzichte van den persoon en den arbeid van Prof. Schilder?"

Dr van Es van Leeuwarden heeft ook geschreven over de polemiek van Prof. Schilder en hij doet dit op een wijze, zoo laag hij den grond, dat ik er niet één woord aan wil verspillen. Alleen wil ik Dr van Es even herinneren aan 't geen indertijd in het „Geref. Theol. Tijdschrift" geschreven werd over zijn manier van strijdvoeren. Als hij dit nog eens naleest en daarmee tot zichzelf inkeert, zal het hem goed doen.

Ds H. J. Heida („Geref. Kbl. Vlaardingen"):

Ik heb zelf wel eens brieven gehad van „hoogstaande" heeren en broeders, waarin zij met scherp gestelde bezwaren tot mij kwamen en intusschen niet konden nalaten op het „zalvende" en toch h.t. onware van een mijner stukjes te wijzen.

Ik twijfel geen oogenblik of, gaf men sommige critici de volle ruimte, zij tegen bezwaarde broeders over hun taal en toon en stijl, zouden ingaan en daarmee de stand van zaken niet verhelderen, maar vertroeselen.

Ook:

Veel ernstiger zijn de dingen zelf, die op den voorgrond treden, de bewegingen, die uit de diepte oprijzen en waarover of heel verschillend wordt geoordeeld, of de meerderheid eerbiedig zwijgt.

Een vraag, die verrijst is steeds: wat behoort de houding der kerken te zijn tegenover onrustbarende bewegingen als C.D.U. en N.S.B.?

Zijn de kerken ermee af door te zeggen: op de kerkelijke vergaderingen worden uitsluitend kerkelijke zaken behandeld.

Welnu, de N.S.B. en de C.D.U. zijn geen kerkelijke bewegingen, maar liggen op staatkundig en maatschappelijk terrein.

„De Rotterdammer" schrijft:

Het verzoek van Den Haag-West heeft in tal van kerkelijke bladen een ongunstige ontvangst gehad en aldra was een polemiek over polemiek-voeren onbrand. Dit feit nu was één der bewijzen, dat onder de oppervlakte stroomingen elkander kruisen, die de volle aandacht verdienen.

Eén der bewijzen. Want er is meer. In de uit deze wrijvingen voortgekomen perspolemieek trad toch duidelijk aan den dag een verschil in opvatting van het Geref. Kerkelijk leven t.o.v. het ernstige tijds-gewricht waarin we leven, en t.o.v. de wereld, die ons omringt. M.a.w.: enerzijds een oriëntering naar het zoeken van wat samenbindt of behouden kan, ander-